

Discurs d'Artur Mas, president de la Generalitat de Catalunya

Senyor president de l'Institut d'Estudis Catalans, senyor conseller de Cultura, senyora consellera de Justícia, senyor secretari general de la Presidència de la Generalitat, il·lustres membres de l'Institut d'Estudis Catalans, membres que heu passat a la condició d'emèrits i que avui heu rebut aquesta distinció, senyors rectors, senyores i senyors.

Si em permeteu unes breus paraules de cloenda, perquè m'han demanat que posi el punt final en aquest acte que, com el seu nom predica, és la inauguració del curs 2011-2012. S'ha fet balanç, també s'ha presentat la memòria de tota l'activitat de l'Institut d'Estudis Catalans d'aquest darrer curs, i jo volia aprofitar aquesta ocasió per a fer tres comentaris breus, ja que la part principal de l'acte ja s'ha realitzat. Són uns comentaris que giraran al voltant de tres punts que ha tractat en el seu discurs el president Salvador Giner: sobre cultura i llengua, sobretot en relació amb la immersió lingüística; sobre economia i pacte fiscal, i sobre l'Institut d'Estudis Catalans mateix (encara que en aquest tema no sóc cap doctor autoritzat, voldria fer una reflexió sobre la trajectòria de la institució i el moment present).

Abans, però, deixeu-me destacar que el fet que aquesta sigui la cent cinquena inauguració del curs, que això per si sol ja fa patxoca, ho diu gairebé tot.

Aquests darrers dies he pogut copsar que altres institucions del país celebren també centenaris, o més que centenaris. Per exemple, ahir mateix es va celebrar en un altre edifici molt emblemàtic de Barcelona, que és l'edifici de la Llotja —seu encara avui del Consolat de Mar, el qual ja celebra molts centenaris acumulats—, el cent vint-i-cinquè aniversari de la fundació de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, hereva de les juntes de comerç de l'època tardana medieval. I just fa uns mesos vam celebrar amb tots vosaltres, aquesta vegada a l'Auditori del Palau de la Generalitat, el centenari de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, en un acte que recordo molt bonic i entranyable, i al mateix temps emotiu, significatiu i molt simbòlic des de diversos punts de vista. D'altra banda, aquest migdia he tingut una trobada amb gent de l'àmbit del comerç i hi havia un representant que venia en nom del CADCI (Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria), que fou fundat el 1903. Per tant, fa més de cent anys de la fundació d'aquell CADCI que va tenir una gran presència i significat en el món del comerç, la indústria, els aprenents, els dependents, etc., i que va configurar aquella Catalunya econòmicament potent de principi de segle que anava fent camí i s'anava obrint de portes enfora malgrat trobar-se dins

un Estat molt autàrquic com era l'espanyol. Fixeu-vos, doncs, fins a quin punt els centenaris, o els més que centenaris, d'institucions molt pròpies és una realitat que afortunadament, a casa nostra, la podem viure gairebé cada dia. No tothom pot dir el mateix, nosaltres tenim aquest «país petit», que ens ha recordat la Lídia Pujol amb aquella cançó tan bonica de Lluís Llach. És petit geogràficament o territorialment (32.000 km² no són gaire cosa), però després farà referència a una trobada que vaig tenir ahir amb el primer ministre del Quebec (on el nombre d'habitants és més o menys el mateix que Catalunya; nosaltres som uns set milions i ells aproximadament vuit, però per contra té un 1.600.000 km², que seria tres vegades l'extensió de tota la península Ibèrica). Tenim, doncs, un país petit però que té una densitat d'institucions, d'entitats diverses, de tradició, de símbols i d'edificis emblemàtics, tan atractius pel turisme que ens ve a visitar d'arreu.

Quant al tema que ha comentat el president Salvador Giner sobre la llengua i el model d'immersió lingüística, vull fer un agraïment especial a l'Institut d'Estudis Catalans per haver-se no només significat, sinó també per haver-se implicat a fons en la defensa dels models que són bàsics perquè incideixen en el nucli dur de la identitat i la personalitat col·lectiva de Catalunya, com és el cas de la immersió lingüística, que molts no entenen o volen combatre perquè saben que aquest és un

element, no sols distintiu, sinó crucial i vertebrador del que ha de ser el progrés, el manteniment i la supervivència de la nostra llengua. I, com que saben que això és així, ho combaten amb tota la mala fe o en molts casos probablement per ignorància, o bé per una barreja de totes dues possibilitats. Precisament, perquè nosaltres entenem que en l'àmbit on ens juguem el progrés i el coneixement general de la llengua és en l'ensenyament, l'únic lloc on tenim garantit que tothom passa pel mateix filtre. Des d'un punt de vista lingüístic, no en tenim cap altre, ni tan sols l'Administració ho és, perquè per a treballar a la Generalitat de Catalunya o en un ajuntament es necessita un determinat nivell de coneixement del català, però és evident que no tothom treballa ni ha de treballar a l'Administració; per tant, hi ha molta gent a Catalunya que en el seu àmbit laboral pot desenvolupar la professió sense necessitat de conèixer l'idioma del país. Tot i així, hi ha una excepció, que és aquest filtre de l'ensenyament per a la gent més jove, per als infants, que vinguin d'on vinguin hi passen. Aquesta és una gran garantia des del punt de vista de la universalització del coneixement de la nostra llengua. Precisament ahir vaig tenir la trobada que us avançava amb el primer ministre del Quebec. Us volia explicar quelcom que és molt simptomàtic posat en el seu cas, que alhora és bastant similar al nostre. El primer ministre em deia: «Miri, jo sóc nacionalista,

no sóc sobiranista (allà *sobiranista* vol dir 'estricteament independentista') i sóc federalista, perquè entenc que el Quebec té més probabilitats de progressar econòmicament i socialment en el marc d'un estat més gran, com és el Canadà, i amb relacions privilegiades amb els Estats Units d'Amèrica i, fins i tot, amb Llatinoamèrica i amb la Unió Europea, que no pas aïlladament i amb unes fronteres marcades». El cas de Catalunya pot ser a criteri de molta gent diferent que el del Quebec, però ell deia també una altra cosa, i aquesta és l'important i on remeto el tema de la llengua: «De tota manera, al nostre país hi ha una sèrie de línies vermelles, i si jo, que sóc federalista, veig que aquestes línies vermelles es traspassen o es trepitgen, aleshores el llenguatge ja no és el mateix, com tampoc no ho és la meua reacció com a federalista. Si veig que el Canadà en algun moment agredeix el nervi bàsic de la nostra personalitat i identitat col·lectiva, que és la llengua francesa, ja no penso igual». Bé, poso aquest exemple perquè *mutatis mutandis*, potser el cas del Quebec no ens toca de manera mil·limètrica, però tot i trobar-nos en contextos diferents hi ha alguna cosa que ens aproxima. Si per a ells això són línies vermelles, per a nosaltres també ho són i les hem de preservar en qualsevol cas. Aquí és on la ciutadania ha de fer pinya, que ja la fa, malgrat algunes excepcions que presenten la qüestió de la immersió lingüística com un tema provin-

cià, de tancament dins la pròpia closca, oblidant que la gent d'aquest país és gairebé tota, com a mínim, bilingüe —a diferència de molts altres que ens critiquen i que són monolingües. Així, doncs, com més coneixement de llengües hi hagi, òbviament partint del català, molt millor. Jo volia fer aquest agraïment a l'IEC en un tema que és troncal i que no afecta només la fisonomia i la identitat com a concepte abstracte, sinó que afecta l'ànima del país, i aquí sí que s'hi ha de posar un límit clar que no es pot traspassar, i en el cas que hi hagi una voluntat obstruccionista cal una clara reacció de defensa per part de tothom, perquè tan important és que ho defensi el Govern, el Parlament, uns partits polítics determinats com que ho defensi el gruix de la societat.

El meu segon comentari és sobre economia, lligat amb el tema del pacte fiscal. Només volia dir una cosa: de vegades jutgem el que passa en el món en funció del que ens passa a nosaltres, i crec que això és un error, perquè és cert que nosaltres tenim dificultats importants en aquest moment, però també és cert que les tenen igualment la península Ibèrica, la península Itàlica, alguns països petits i alguns altres de grans de la mateixa Unió Europea. Tot això és cert, però si mirem el món en conjunt (estem en una era global) ja no ho és tant. No hem de perdre aquesta perspectiva; en aquest moment el món està ple d'oportunitats, i també pel que fa al creixement econòmic. Això de

vegades s'oblida, i ho poden oblidar d'altres, però Catalunya no ho ha d'oblidar, perquè si Catalunya té alguna possibilitat de sortir-se'n molt bé és per la capacitat d'empeltar-se en aquells països que actualment estan creixent i que estan donant moltes oportunitats. L'economia mundial aquest any 2011 creixerà més del 4% i el 2012 totes les previsions indiquen que continuarà creixent, com a mínim, el 4%. No podem mirar la perspectiva econòmica simplement a través de la nostra escala de problemes interiors, que els tenim, però el repte és veure com entre tots plegats els superem.

En referència al que ha apuntat el president Giner sobre la producció científica i la recerca a Catalunya, voldria ressaltar el que es va dir fa uns dies en un acte econòmic de Foment del Treball. Si fem una mirada enrere i comparem la Catalunya de fa quinze anys en el camp de la recerca i la producció científica amb l'actual, podem observar que el canvi ha estat radical i radicalment positiu. Això no ho hem d'oblidar perquè un altre dels motors del nostre futur serà aquest, a part de l'exportació i de situar-nos en els mercats internacionals. Vaig posar un exemple que de vegades no és prou conegut, intentant parlar de coses que funcionen bé en el nostre país: un país de set milions i mig de persones representem un 1% de la producció científica mundial. Si ho miréssim a escala poblacional, hauríem de ser no un país de set milions sinó de setanta

milions de persones perquè ens correspongués aquest 1%. Em podeu dir que hi ha països, com per exemple Suïssa, que tampoc no són gaires i que tenen més d'aquest 1%. També és cert, i això només vol dir que encara tenim molt de terreny per córrer. No podem negar que aquesta realitat fa quinze anys era completament diferent; l'Institut d'Estudis Catalans ja era aquí, però altres institucions encara no. El salt que s'ha fet en aquest sentit és espectacular i molt contundent. Si seguim en aquesta via i som capaços de no solament publicar sinó també de patentar, si som capaços d'això, aleshores el futur serà brillant. Ara mateix tenim més capacitat d'incidir en l'opinió que en la producció, però ho anirem equilibrant, n'estic convençut, perquè una cosa acabarà portant a l'altra, i dependrà també de les energies empresarials que tingui el conjunt del país. Vull destacar la contribució que l'IEC fa en la producció científica i en el camp de la recerca, que em sembla que és un àmbit clau amb vista al futur del país.

El darrer tema que us volia comentar és en resposta a la demanda que ha fet el president de l'IEC, una petició absolutament lògica i de base atesa la trajectòria i la realitat present de l'Institut. De totes maneres, us volia fer notar que estem en una època en què amb menys hem de fer més i, sobretot, ho hem de fer millor. Com que és una època complicada que no té una sortida fàcil, aquest concepte tothom l'ha d'interioritzar, comen-

çant pel Govern —que segur que no ho fa sempre del tot bé— perquè el país se'n sortirà millor o pitjor en funció que siguem capaços d'entendre bé i de pressa que amb menys —perquè tenim menys— hem de fer, si podem, més. Però sobretot ho hem de fer millor. I això, amic Salvador Giner, val per a tothom, i val sobretot per als que tenen més enginy. L'IEC és un centre de recerca d'alt nivell i llarga trajectòria i aquest enginy l'ha de demostrar més que d'altres, perquè no tothom té la mateixa responsabilitat en el país, començant pel Govern. En el seu nivell, cadascú s'ha d'exigir la pròpia responsabilitat. No dic tot això per a fugir d'estudi, conec l'IEC des de fa temps, conec la seva realitat d'acadèmia nacional, conec la producció

científica avançada en el camp de la recerca que realitza, i sé que tot plegat és una important activitat que hem d'intentar protegir. Però us demano que en aquesta línia entenguem que estem en unes condicions adverses que ens afecten a tots per igual i la política per a sortir d'aquesta situació complicada toca totes les àrees més sensibles del país. Hem de mostrar confiança de cara a la gent per a conduir el país cap a una sortida. Si ho fem així, estic segur que no només la trobarem més fàcilment, sinó que farem un servei al conjunt del nostre «petit país», que mirant la història, el present i espero que el futur, és, com també ha demostrat en molts aspectes l'Institut Estudis Catalans, un «gran país».